

1.2(11)

С.М. Иманқұлова

ҚАЗАҚ ТІЛІ

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

С.М. Иманқұлова

ҚАЗАҚ ТІЛІ

Оқу құралы

Алматы, 2020

ӘОЖ 811.512.122 (075)
КБЖ 81.2 Қаз. я7
И 48

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
жанындағы «Тілдер және әдебиет» мамандарын даярлау бағыты
бойынша жоғары және жоғары білім беруден кейінгі
Республикалық оқу-әдістемелік Кеңесінің оқу-әдістемелік бірлестігі
(РОӘК ОӘБ) мәжілісі шешімімен ұсынылған
(№1 хаттама, 2020 жылдың 22 қаңтары)*

Пікір жазғандар:

филология ғылымдарының докторы, профессор **А.Б. Салқыбай**
филология ғылымдарының докторы, профессор **О.С. Жұбаева**
филология ғылымдарының кандидаты, доцент **Ғ.Қ. Иманалиева**

Иманқұлова С.М.
И 48 **Қазақ тілі: оқу құралы** / С.М. Иманқұлова. – Алматы: ИП «Балауса»,
2020. – 262 б.

ISBN 978-601-7984-54-0

«Қазақ тілі» оқу құралы жоғары оқу орындарының қазақша сөйлеу дағдысын меңгерген (В1 деңгей) шетелдік студенттерге арналған.

Оқу құралы тіл үйренушілердің коммуникативтік мақсаттағы қызметтерді атқаратын тілдік құрылымдарды орындау қолдана білуін, сауатты жаза және дұрыс айта алу дағдысын және қазақ тілі пәні бойынша меңгерілетін грамматикалық қызығаттылыққа жету ұстанымын көздейді.

Оқу құралы «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығында оқитын шетел азаматтарына, қазақ тілін орта деңгейде үйренуші жоғары оқу орындарының студенттеріне арналады.

ӘОЖ 811.512.122 (075)
КБЖ 81.2 Қаз. я7

© Иманқұлова С.М., 2020
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2020
© ИП «Балауса», 2020

ISBN 978-601-7984-54-0

АЛҒЫ СӨЗ

Білім беру жүйесінде тілдік тұлғаның оқу-танымдық іс-әрекеттегі шығармашылық қызығушылығы мен ізденімпаздығын үнемі дамытып отыру – ең басты талаптардың бірі. Бұл міндетті жүзеге асыру үшін қазақ тілін кімдерге? қалай? не мақсатпен? оқытамыз деген мәселе маңызды болып табылады.

Оқу құралындағы таңдалған тақырыптар Шанхай шет тілдер университетінде тағалымдамадан өту кезінде «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығында оқитын қытай студенттеріне құрастырылған жұмыс оқу бағдарламасы негізінде әзірленген. Тілдік материалдар бір жыл сынақтан өткізілген. Мақсаты – қазақ тілі туралы кеңірек түсінік беру, қазақ тілінің ерекшеліктерін ұғындыру, грамматикалық жүйесімен таныстыру, оны тиімді жүзеге асырудың жолдарын белгілеу, мәтінді коммуникативтік мақсатта пайдалану.

Оқу құралының құрылымы 7 модульге, әрбір модуль 2-3 тақырыпқа бөлінген. Әр сабақ лексикалық, грамматикалық тақырып мазмұнынан, елтанымдық түсініктен және сабақ соңында өтілген материалдарды бекітуге арналған тест тапсырмаларынан тұрады. Оқу-жұмыс бағдарламасының талабы бойынша сөйлеу әрекетінің барлық түрлері мейлінше қамтылды.

Тіл үйрену барысында студенттің тақырыпқа байланысты өзіндік ой-пікірін қалыптастыруы, өз пайымдауын жеткізе білуі өте маңызды. Сондықтан тілдесім әрекетін көздейтін арнайы пікірталас сұрақтары, жағдаяттық тапсырмалар және т.б. берілді. Әр сабақтың танымдық мақсатымен бірге тәрбиелік мәні де ескеріліп, қазақтың ұлттық болмысына, өмір сүру дағдысына қатысты түсініктер өз ана тілдерімен салыстырыла берілді.

МАЗМУНЫ

Алғы сөз 3

I модуль. ТІЛДІҢ НЕГІЗГІ ҚЫЗМЕТІ

1-тақырып. Тіл – қарым-қатынас құралы. Фонетика. Үндестік заңы. Буын үндестігі. Дыбыс үндестігі	5
2-тақырып. Қазақ тілі қандай тіл? Буын үндестігіне бағынбайтын қосымшалар. Дыбыс үндестігіне бағынбайтын қосымшалар	18
Елтаным. Жеті ата	37
Өткен сабақтарды бекітуге арналған лексика-грамматикалық тест тапсырмалары	41

II модуль. ӨМІР СҮРУ САПАСЫ

1-тақырып. Салауатты өмір салты. Синонимдер (қимылды, сын-сапаны білдіретін түрі)	48
2-тақырып. Ұзақ жасаудың сыры	58
Елтаным. Қарашаңырақ	76

III модуль. АДАМ МЕН ТАБИҒАТ

1-тақырып. Адамның табиғатқа әсері. Зат есім. Жалпы және жалқы зат есімдер	82
2-тақырып. Ғаламдық экологиялық проблемалар. Зат есімнің күрделі түрлері	96
Елтаным. Қазақ – қонақжай халық	110

260

IV модуль. МЕМЛЕКЕТ ПЕН ЕЛ

1-тақырып. Мемлекеттің әлеуметтік-географиялық орны, ерекшелігі. Зат есімнің тәуелденуі. Білік септігі. Меншіктілікті білдіру қызметі	116
2-тақырып. Қазақстанның мемлекеттік рәміздері Септік жалғауы. Жай септеу. Тәуелді септеу	137

V модуль. ӨНЕГЕЛІ ҒҰМЫР: ТАРИХИ ТҮЛГАЛАР

1-тақырып. Әлемге танымал тұлғалар Жіктік жалғау. Есім сөздердің жіктелуі. Есімдіктер	174
2-тақырып. Өнегелі ғұмыр: тарихи тұлға. Есімдік түрлері (жалғасы)	189
3-тақырып. Конфуций және оның ілімі	204
Елтаным. Саржала батыр	218

VI модуль. ҰЛТТЫҚ МӘДЕНИ МҰРАЛАР

1-тақырып. Әлемдегі тарихи ескерткіштер. Сын есім. Сын есімдердің етістіктерден жасалуы	223
2-тақырып. Қазақ жерінің тарихи-мәдени ескерткіштері. Сын есімнің шырайлары	242
Елтаным. Бата-тілектер	255
Пайдаланған әдебиеттер тізімі	257

261

Иманқұлова С.М.

ҚАЗАҚ ТІЛІ

Оқу құралы

Компьютерде беттеген Шарбан Айтмұқшыева
Мұқабасын көркемдеген Сержан Қасымов

ИП «Балауса» кітаптың ішкі қателеріне жауап бермейді

Басуға 30.01.2020 қол қойылды. Пішімі 60x84^{1/4}_к.
Қаріп түрі «Times New Roman». Көлемі 16,5 баспа табақ.
Таралымы 500 дана. Тапсырыс №3.

ИП «Балауса»
Байланыс тел.: 8 705 325 72 79, 8 702 109 94 49
E-mail: Kasim_ser@mail.ru

262